

Л. К. Феофанов,
к. е. н., доцент, доцент кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні
ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0753-7412>
Є. В. Меліхов,
асистент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9856-9291>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.3.92

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ПІДСТАВІ ПРОВЕДЕНОЇ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ЗАВДАНЬ НА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНІ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

L. Feofanov,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Engineering
Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny of Zaporizhzhya National University
Ye. Melikhov,
Assistant of the Department of Information Economy, Entrepreneurship and Finance, Engineering
Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny of Zaporizhzhya National University

FINANCIAL ANALYSIS BASED ON THE ANALYTICAL WORK CARRIED OUT TO SOLVE
MANAGERIAL TASKS AT THE MICROECONOMIC LEVEL IN THE SYSTEM OF CORPORATE
SOCIAL RESPONSIBILITY

У сучасному мікроекономічному середовищі важливість фінансового аналізу набуває ще більшого значення у формуванні стратегічних рішень та управлінні фінансовими ресурсами підприємств. Проведення фінансового аналізу відбувається на підставі здійсненої попередньо аналітичної роботи, що є ключовим елементом в ефективному фінансовому управлінні, охоплюючи ідентифікацію, систематизацію та обробку фінансових даних з метою надання докладних та вичерпних рекомендацій користувачам. Ефективний фінансовий аналіз стає основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень в системі корпоративної соціальної відповідальності. Зазначений процес є не лише інструментом для вимірювання фінансової стійкості, але важливим засобом стратегічного керування у сфері фінансового планування. Розширений фінансовий аналіз вдвічі збільшує його потужність у забезпеченні глибшого розуміння фінансових аспектів підприємства.

Метою роботи проведення фінансового аналізу виробничого підприємства та аналіз отриманих коефіцієнтів з метою визначення фактичного фінансового становища підприємства.

Узагальнено, фінансовий аналіз можна уявити як процес ідентифікації, систематизації та аналітичної обробки наявних фінансових даних з метою надання користувачеві рекомендацій. Вони можуть служити основою для ухвалення управлінських рішень щодо об'єкта аналізу.

Під час проведення фінансового аналізу були розраховані такі коефіцієнти: покриття, швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності, платоспроможності (автономії), фінансування, забезпеченості власними оборотними засобами, маневреності власного капіталу, оборотності активів, оборотності кредиторської заборгованості, оборотності дебіторської заборгованості, оборотності матеріальних запасів, віддачі власного капіталу, рентабельності активів, рентабельності власного капіталу, рентабельності реалізації, а також наступні показники: чистий оборотний капітал, строк погашення кредиторської та дебіторської заборгованостей, фондовіддача.

Проведений фінансовий аналіз діяльності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" впродовж 2020-2022 роки, засвідчив про неефективне використання активів, негативну рентабельність акціонерного та власного капіталу, а також відсутність прибутку від реалізації. Запорукою вдало прийнятих управлінських рішень є обліково-аналітичне забезпечення підприємства на мікроекономічному рівні. Скорочення витрат, з одного боку, збільшують прибуток, але, з іншого боку, якщо це пов'язано зі зменшенням витрат, регульованих корпоративною соціальною відповідальністю, це негативним чином впливає на імідж компанії.

In the modern microeconomic environment, the importance of financial analysis becomes even more important in the formation of strategic decisions and management of financial resources of enterprises. Financial analysis is carried out on the basis of previously performed analytical work, which is a key element in effective financial management, covering the identification, systematization and processing of financial data in order to provide detailed and comprehensive recommendations to users. Effective financial analysis becomes the basis for making informed management decisions in the system of corporate social responsibility. The specified process is not only a tool for measuring financial stability, but an important means of strategic management in the field of financial planning. Advanced financial analysis doubles its power to provide a deeper understanding of the financial aspects of an enterprise.

The purpose of the work is to conduct a financial analysis of the production enterprise and analyze the obtained coefficients in order to determine the actual financial position of the enterprise.

In general, financial analysis can be imagined as a process of identification, systematization and analytical processing of available financial data in order to provide the user with recommendations. They can serve as a basis for making management decisions regarding the object of analysis.

During the financial analysis, the following coefficients were calculated: coverage, quick liquidity, absolute liquidity, solvency (autonomy), financing, provision of own working capital, maneuverability of own capital, turnover of assets, turnover of accounts payable, turnover of receivables, turnover of material stocks, returns equity capital, profitability of assets, profitability of equity capital, profitability of sales, as well as the following indicators: net working capital, maturity of payables and receivables, return on assets.

The conducted financial analysis of the activities of "ENERGOKOMPLEKT" LLC during 2020-2022 testified to inefficient use of assets, negative return on equity and equity capital, as well as lack of profit from sales. The guarantee of successfully adopted management decisions is the accounting and analytical support of the enterprise at the microeconomic level. Cost reductions, on the one hand, increase profits, but, on the other hand, if it is associated with a reduction in costs regulated by corporate social responsibility, it affects the company's image in a negative way.

Ключові слова: фінансовий аналіз, аналітична робота, управлінські рішення, корпоративна соціальна відповідальність, мікроекономіка.

Key words: financial analysis, analytical work, managerial decisions, corporate social responsibility, microeconomics.

ВСТУП

У сучасному мікроекономічному середовищі важливість фінансового аналізу набуває ще більшого значення у формуванні стратегічних рішень та управлінні фінан-

совими ресурсами підприємств. Проведення фінансового аналізу відбувається на підставі здійсненої попередньо аналітичної роботи, що є ключовим елементом в ефективному фінансовому управлінні, охоплюючи ідентифікацію, систе-

матизацію та обробку фінансових даних з метою надання докладних та вичерпних рекомендацій користувачам. Ефективний фінансовий аналіз стає основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень в системі корпоративної соціальної відповідальності. Зазначений процес є не лише інструментом для вимірювання фінансової стійкості, але важливим засобом стратегічного керування у сфері фінансового планування. Розширений фінансовий аналіз вдвічі збільшує його потужність у забезпеченні глибокого розуміння фінансових аспектів підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемними питаннями проведення фінансового аналізу вже давно займаються такі відомі науковці, як: Бінко І.Ф., Бланк І., Козаченко Г.В., Нестеренко Н.В., Олейников Є.О. Поплавська Ж., Усач Б.Ф. Автори досліджують вказану тему з різних поглядів та зосереджуються на аспектах фінансового аналізу. Однак, вплив результатів фінансового аналізу на корпоративну соціальну відповідальність відповідно до мікрорівня, авторами не розглядалось, що потребує подальшого дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи проведення фінансового аналізу виробничого підприємства та аналіз отриманих коефіцієнтів з метою визначення фактичного фінансового становища підприємства.

Узагальнено, фінансовий аналіз можна уявити як процес ідентифікації, систематизації та аналітичної обробки наявних фінансових даних з метою надання користувачеві рекомендацій. Вони можуть служити основою для ухвалення управлінських рішень щодо об'єкта аналізу.

Фінансовий аналіз промислового підприємства ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" наведено у таблиці 1—4.

Основні показники ліквідності застосовуються для оцінки можливостей підприємства виконати свої короткострокові зобов'язання. Їх розрахунок для ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за 2020–2022 роки засвідчує, що:

1. За досліджуваний період коефіцієнт покриття не перевищував нормативне значення, свідчаючи про недостатню кількість оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Однак він постійно збільшувався, у 2022 році майже досягнув нормативного показника, досягнувши значення у 0,98.

Таблиця 1. Аналіз ліквідності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за 2020—2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	Відхилення	
					2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт покриття	>1	0,626	0,788	0,979	+0,162	+0,191
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	0,618	0,726	0,671	+0,108	-0,055
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	0,396	0,376	0,424	-0,02	+0,048
Чистий оборотний капітал, тис грн	> 0	-127,4	-75,6	-10,7	+51,8	+64,9

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ".

Таблиця 2. Аналіз платоспроможності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за 2020—2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	Відхилення	
					2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	>=0,5	-0,55	-0,24	-0,008	0,31	0,232
Коефіцієнт фінансування	< 1	-2,815	-5,155	-120,068	-2,34	-114,913
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>=0,1	-0,373	-0,211	-0,02	0,162	0,191
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,2	1,052	1,09	2,431	0,038	1,341

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ".

Таблиця 3. Аналіз ділової активності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за 2020—2022 роки

Показник	2020	2021	2022	Відхилення	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт оборотності активів	8,598	7,278	10,931	-1,32	3,653
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,6785	6,266	12,426	-0,4125	6,16
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	14,67	21,209	34,735	6,539	13,526
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	53,904	57,445	28,97	3,541	-28,475
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	24,539	16,973	10,363	-7,566	-6,61
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	122,412	149,064	47,972	26,652	-101,092
Фондовіддача	82,673	67,706	162,545	-14,967	94,839
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-19,806	-19,415	-120,42	0,391	-101,005

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ".

Таблиця 4. Аналіз рентабельності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за 2020—2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	Відхилення	
					2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт рентабельності активів	> 14%	-0,054	0,203	0,124	0,257	-0,079
Рентабельність акціонерного капіталу	> 14%	0,125	-0,544	-1,375	-0,669	-0,831
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	-0,006	0,028	0,011	0,034	-0,017
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	-2,256	-2,22	-2,199	0,036	0,021

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ".

Враховуюче початкове значення 0,63, яке було у 2020 році, збільшення становить 54%.

2. У 2020 році коефіцієнт швидкої ліквідності несуттєво перевищував нормативне значення, що свідчило про можливість підприємства погасити короткострокові зобов'язання у разі кризових ситуацій. Проте показник не має сталого підйому або спадання. На кінець періоду, у 2022 році, він знизився на 6%, зменшившись з 0,72 до 0,67.

3. У 2020 році коефіцієнт абсолютної ліквідності, в цілому, підтримує позитивний тренд. Не дивлячись на невелике зменшення у 2021 році, за три роки він зріс з 0,396 до 0,424, що вище за нормативне значення на 70%.

4. У 2020 році чистий оборотний капітал був значно нижче норми (від'ємним). Однак з часом ситуація покращувалась і на 2022 рік підприємство майже почало накопичувати його (збільшило показники чистого оборотного капіталу з -127,4 тис. грн до -10,7 тис. грн).

Проаналізувавши коефіцієнти платоспроможності промислового підприємства ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за період з 2020 по 2022 роки, можна зробити наступні висновки:

1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії), який відображає відношення власного капіталу до загальної суми активів, зазнав певних змін протягом останніх трьох років, вийшовши на позитивний тренд. Значення цього коефіцієнта збільшилось з -0,35 до -0,008. Це свідчить про покращення фінансової стабільності підприємства протягом останніх трьох років.

2. Коефіцієнт фінансування є важливим показником, який відображає залежність підприємства від залучених коштів, також показав коливання у відповідному періоді. Розрахунки засвідчили, що впродовж 2020—2022 рр. дані складали: 2,82, 5,16, 120,06 відповідно. Це свідчить про значну залежність підприємства від залучених коштів.

3. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, який вказує на здатність підприємства фінансувати оборотний капітал за рахунок власних ресурсів, проявив позитивну тенденцію до змін. Становивши -0,37 у 2020 році він суттєво збільшився, сягнувши -0,21 у 2021 році. У 2022 році він зменшив інтенсивність, сягнувши -0,02, але зберіг позитивну динаміку. Це свідчить про поліпшення здатності підприємства фінансувати свій оборотний капітал за рахунок власних ресурсів протягом аналізованого періоду.

4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу, який відображає відношення між власними оборотними ресурсами та власним капіталом підприємства, мав нестабільний характер. З 2020 до 2022 років він сягав: 1,05, 1,09 та 2,43 відповідно. Це може вказувати на покращення ефективності використання ресурсів підприємства.

На підставі проведеного аналізу ділової активності промислового підприємства ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за 2020—2022 роки можна зробити такі висновки:

1. Коефіцієнт оборотності активів, тобто співвідношення між виручкою і середньорічною сумою активів, збільшився з 8,598 у 2020 році до 10,93 у 2022 році, що свідчить про підвищення оборотності активів. Підприємству необхідно і надалі працювати над оптимізацією суми активів.

2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшився з 6,679 у 2020 році до 12,426 у 2022 році. Наявна інформація дозволяє зрозуміти, що підприємство використовує кошти дебіторів як джерело фінансування кредиторів.

3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості збільшився з 14,670 у 2020 році до 34,736 у 2022 році. Що свідчить про неефективне управління дебіторською заборгованістю та призводить до збільшення фінансових витрат.

4. Строк погашення кредиторської заборгованості скоротився з 53,904 днів у 2020 році до 28,970 днів у 2022 році, що дозволяє дійти висновку про помірне збільшення обертання кредиторської заборгованості. Це дозволяє менше використовувати власний капітал та спрямовувати його на найнеобхідніші напрямки підприємницької діяльності.

5. Строк погашення дебіторської заборгованості скоротився з 24,540 днів у 2020 році до 10,364 днів у 2022 році. Це інформує про помірне зменшення обертання дебіторської заборгованості та підвищення ефективності управління підприємством.

6. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, який вказує на ефективність управління запасами, зменшився з 122,412 у 2020 році до 47,97 у 2022 році. Це свідчить про погіршення управління матеріальними запасами, що призвело до зниження частоти їх обороту.

7. Фондовіддача, що демонструє ефективність використання основних засобів підприємства, збільшилась з 82,67 у 2020 році до 164,55 у 2022 році, що свідчить про збільшення кількості виробленої продукції на кожну гривню фінансових ресурсів, вкладених в основні засоби. Основні засоби використовуються значно більш ефективно.

8. Коефіцієнт віддачі власного капіталу, який показує швидкість обороту вкладеного капіталу, зменшився з — 19,806 у 2020 році до — 120,42 у 2022 році. Це свідчить про бездіяльність частини власних коштів та вказує на необхідність вкладення власних коштів в інші джерела доходів для збільшення ефективності використання капіталу.

Аналіз рентабельності промислового підприємства ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" за 2020—2022 роки здійснюється шляхом розрахунку наступних показників:

1. Коефіцієнт рентабельності активів (співвідношення отриманого чистого прибутку (або чистого збитку) до середньорічної суми активів). За досліджуваний період цей показник мав наступні значення: -0,054, 0,203, 0,124, тобто підприємство отримало відповідно -0,054, 0,204 та 0,125 грн чистого прибутку на кожну гривню використаних активів, що свідчить про незначну рентабельність вкладених активів.

2. Рентабельність акціонерного капіталу (вказує на розмір прибутку, який згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів). За досліджуваний період цей показник складав: 0,125, -0,544, -1,376. Це означає, що у 2020, 2021 та 2022 роках підприємство отримало відповідно 0,125, -0,544 та -1,376 грн чистого прибутку на кожну залучену гривню власних коштів. Вказані значення свідчать про недоцільне використання акціонерного капіталу та негативну рентабельність.

3. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (співвідношення чистого прибутку до власного капіталу). За досліджуваний період цей показник мав наступні значення: -0,006, 0,028, 0,011, тобто підприємство отримало відповідно -0,006, 0,028 та 0,011 грн чистого прибутку на кожен гривню власного капіталу, що свідчить про низьку рентабельність власного капіталу.

4. Коефіцієнт рентабельності реалізації (відображає, скільки прибутку отримано на кожен вкладений у господарську діяльність гривню). За досліджуваний період цей показник складав: -2,256, -2,22, -2,199 відповідно, що вказує на відсутність прибутку від реалізації продукції підприємством.

ВИСНОВКИ

Проведений фінансовий аналіз діяльності ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ" впродовж 2020—2022 роки, засвідчив про неефективне використання активів, негативну рентабельність акціонерного та власного капіталу, а також відсутність прибутку від реалізації. Запорукою вдало прийнятих управлінських рішень є обліково-аналітичне забезпечення підприємства на мікроекономічному рівні. Скорочення витрат, з одного боку, збільшують прибуток, але, з іншого боку, якщо це пов'язано зі зменшенням витрат, регульованих корпоративною соціальною відповідальністю, це негативним чином впливає на імідж компанії.

Література:

1. Меліхова Т. О., Масленнікова І. А. Удосконалення обліку, оподаткування та аудиту товарів при здійсненні експортно-імпорتنих операцій для ефективного податкового планування на торговельних підприємствах. Ефективна економіка. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9520> (дата звернення: 23.01.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.1
2. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник : рек. вченою радою ЗДІА. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 260 с.
3. Меліхова Т. О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.
4. Меліхова Т. О. Аналіз наявних методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства для проведення сучасної діагностики його фінансового стану. Інноваційна економіка. 2018. № 1—2. URL: <http://www.inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/255>
5. Меліхова Т. О. Оцінювання ймовірності банкрутства з метою підвищення фінансового стану підприємства. Агросвіт. 2019. № 10. С. 11—18. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.10.11
6. Меліхова, Т. О. (2019). Аналіз фінансового стану та виявлення загроз як засіб прогнозування ймовірності банкрутства промислового підприємства. REVIEW OF TRANSPORT ECONOMICS AND MANAGEMENT, (1 (17), 48—57. [https://doi.org/10.15802/rtem.v0i1\(17\).176496](https://doi.org/10.15802/rtem.v0i1(17).176496)
7. Melikhova T., Hamova O. Improvement Of Financial Analysis Procedure According To National Provision (Standard) Of Financial Accounting. Problems Of Energy Saving And Nature Use 2013 : Conference Reports Materials. Budapest, 2014. С. 197—207.

References:

1. Melikhova, T. and Maslennikova, I. (2021), "Improving the accounting, taxation and audit of goods in the implementation of export-import operations for effective tax planning in commercial enterprises", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9520> (Accessed 23 Jan 2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.1
2. Makarenko, A.P., Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzkyv: navch. posibnyk* [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
3. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formirovanye, kontrol', efektyvnist'* [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency], Kherson, Ukraine.
4. Melikhova, T.O. (2018), Analysis of available methods for assessing the level of economic security of an enterprise for conducting modern diagnostics of its financial condition *Innovatsiyna ekonomika*. Vol. 1—2, available at: <http://www.inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/255> (Accessed 23 Jan 2024)
5. Melikhova, T. (2019), "Bankruptcy probability estimation to improve the financial condition of the enterprise", *Agrosvit*, vol. 10, pp. 11-18. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.10.11
6. Melikhova, T. O. (2019), "Analysis of the financial condition and identification of threats as a means of forecasting the probability of bankruptcy of an industrial enterprise", *Review of transport economics and management*, vol. 1 (17), pp. 48—57. [https://doi.org/10.15802/rtem.v0i1\(17\).176496](https://doi.org/10.15802/rtem.v0i1(17).176496)
7. Melikhova T. and Hamova, O. (2014), "Improvement Of Financial Analysis Procedure According To National Provision (Standard) Of Financial Accounting", *Problems Of Energy Saving And Nature Use 2013: Conference Reports Materials*, Budapest, pp. 197—207. *Стаття надійшла до редакції 24.01.2024 р.*

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663